

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ

Τὴν 21 Νοεμβρίου 1951, ὁ καθηγητὴς κ. Σωτ. Ἀγαπητίδης ἔδωσε, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτ. Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσαν ὁμιλίαν, τὴν ὁποίαν κατεχειροκρότησε τὸ πυκνότερον καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριόν του. Τὴν ὁμιλίαν ταύτην παραθέτομεν κατωτέρω.

I. Ἡ ἀνάγκη τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως

Ἡ βιομηχανία δὲν ἀποτελεῖ τὸν κύριον κλάδον τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα κατὰ πρῶτον λόγον γεωργική. Ἡ γεωργία ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον παραγωγικὸν κλάδον τῆς, διότι : α) ὁ ἀσχολούμενος εἰς αὐτὴν πληθυσμὸς ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ συνολικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, β) ἡ ἀξία τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα πάσης ἄλλης παραγωγῆς, ἢ δὲ συμβολὴ τῆς γεωργίας εἰς τὸ εἰσοδήμα καταλαμβάνει τὸ 35—40 ο)ο τοῦ ἔλου ἐπιχωρίου εἰσοδήματος καὶ γ) τὸ μέγιστον τμήμα τῆς ἀξίας τῶν ἐλληνικῶν ἐξαγωγῶν (85—90 ο)ο) συνίσταται εἰς γεωργικὰ προϊόντα.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τελευταίας τριακονταετίας ἐπραγματοποιήθησαν μεγάλοι πρόοδοι εἰς τὴν ἐλληνικὴν γεωργίαν· διαγράφεται δὲ καὶ εὐδαίμων προοπτική, χάρις εἰς τὰ ἐκτελούμενα ἔργα βάσει τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ. Αἰξάνομεν συνεχῶς τὰς καλλιεργουμένας ἐκτάσεις, βελτιώνομεν τὰς παραγωγικὰς συνθήκας τοῦ ἐδάφους, εἰσάγομεν νέας τεχνικὰς μεθόδους ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐπιτυγχάνομεν, οὕτω, ἀνωτέρας στρεμματικὰς ἀποδόσεις, καλύπτοντες ὅλον ἐν μεγαλύτερον τμήμα τῶν ἀναγκῶν μας εἰς τρόφιμα. Τοῦτο ἔχει σοβαρὰν σημασίαν διὰ τὸ ἐμπορικὸν μας ἰσοζύγιον, τὸ ὁποῖον βαρύνεται μὲ τὴν εἰσαγωγὴν πολλῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, ἐνῶ αἱ ἐξαγωγαὶ μας ἀναφέρονται εἰς προϊόντα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τόσην ζήτησιν ὅσῃν τὰ εἶδη τὰ ὁποῖα εἰσάγομεν. Τὰς λαμπρὰς ἐπιτεύξεις μας εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ σίτου, τοῦ βάμβακος, τῆς ὀρύζης, τῶν γεωμήλων, ἀσφαλῶς θὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλαι.

Ἐν τούτοις, ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία δὲν ἔμπορεῖ νὰ στηριχθῆ ἴσως μόνον εἰς τὴν γεωργίαν, ἢ ὁποῖα ἔχει περιορισμένας δυνατότητας. Ὁ χῶρος εἶναι ἀνεπαρκής, ἢ ποιότητος τοῦ ἐδάφους δὲν εἶναι τοιαύτη ὥστε ἡ καλλιέργειά του νὰ καλύψῃ ὅλας τὰς ἀνάγκας, καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐξαγωγῆς συναντῶνται πολλαὶ δυσχέρειαι, μία ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ὅτι ἔχομεν κόστος ὑψηλὸν καὶ δὲν ἀντέχομεν εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν. Ἐπὶ πλέον, τώρα μεταπολεμικῶς, ἡ σχέσις τιμῶν μεταξὺ τῶν εἰσαγομένων καὶ τῶν ἐξαγομένων εἰδῶν εἶναι δυσμενὴς διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ νὰ καλύψωμεν τὰς ἀνάγκας μας εἰς εἶδη προσερχόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρέπει νὰ ἐξάγωμεν ἀναλογικῶς μεγαλυτέρας ποσότητας. Ἀλλὰ πῶς θὰ γίνῃ αὐτό; Ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλος, ἐνῶ ἡ ζήτησις εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι πολὺ ἐλαστικὴ καὶ πολλάκις ὑπάρχει ἀζητησία τῶν προϊόντων. Συγχρόνως δὲ ὑπάρχει καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν ξένων χωρῶν. Τὸ πρόβλημα γίνεται ἀκόμη σοβαρώτερον, ἐὰν σκεφθῶμεν ὅτι ἡ γενικὴ τεχνικὴ πρόοδος, εἰς τὴν ὁποίαν στηρίζομεν τὴν περαιτέρω αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, συντελεῖ ὥστε νὰ μὴ ἀπορροφῶνται πολλαὶ ἔργα-

τικά χείρες, ἐφ' ὅσον διὰ τῆς χρησιμοποίησως μηχανικῶν μέσων αὐξάνεται ταχύ-
τερον ἢ παραγωγικότης καὶ ἡ ἀπορρόφησις χειρῶν δὲν ἀκολουθεῖ τὸν ρυθμὸν τῆς
αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς. Ὁ FAO, ὁ εἰδικευμένος Διεθνῆς Ὀργανισμὸς, ὁ ὁποῖος
ἀσχολεῖται μὲ τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Διατροφήν, δταν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐμελέτησε
τὸ ἑλληνικὸν γεωργικὸν πρόβλημα δι' εἰδικῆς ἀποστολῆς, κατέληξε, κατόπιν
ἐρευνῆς, εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
λύσῃ τὸ ἑλληνικὸν οἰκονομικὸν - δημογραφικὸν πρόβλημα, ἀφοῦ ὁ συγχρονισμὸς
τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας θὰ περιορίσῃ τὴν ἀπασχόλησιν. Θὰ ἀρκοῦν τὰ 60 ο)ο
τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας θὰ περιορίσῃ τὴν ἀπασχόλησιν. Γεννᾶται, συνε-
περίπου τῶν σημερινῶν γεωργῶν, πλήρως βεβαίως ἀπασχολούμενα. Γεννᾶται, συνε-
πῶς, τὸ ζήτημα τί θὰ γίνῃ ὁ πλεονάζων πληθυσμὸς. Ἄν μείνῃ εἰς τὴν ὑπαίθρου,
θὰ ἔχωμεν συνέχισιν τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος τῆς μονίμου ὑποαπασχολήσεως,
πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν ἐξαθλίωσιν καὶ εἰς τὴν αὕξησιν τοῦ κόστους
τῶν προϊόντων. Αὐτὸς ὁ πληθυσμὸς, λοιπόν, πρέπει νὰ εὑρῇ μίαν διέξοδον, ἄλλως
θὰ ὑφίσταται τὸν χρόνιον ὑποσιτισμὸν.

Θὰ ἔπρεπε, ἴσως, νὰ συστήσῃ κανεὶς ὡς διέξοδον τὴν μετανάστευσιν; Τοῦτο
ὅμως δὲν εἶναι λύσις, διότι δὲν ἠμπορεῖ μὴ χῶρα νὰ ὑπολογίξῃ μονίμως εἰς τὴν
μετανάστευσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Ἡ μετανάστευσις εἶναι ἐξυπηρετικὴ ὡς προ-
σωρινὸν μέσον, εἶναι ἓνα εἶδος ἀναγκαίου κακοῦ. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, εἰς τὸ
συνελθὸν πρὸ μῆνός Συνέδριον τῆς Νεαπόλεως, ἐδηλώσαμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς ζητεῖ
διέξοδον τμήματος τοῦ πληθυσμιακοῦ τῆς πλεονάσματος διὰ μίαν περίοδον 5-10
ἐτῶν καὶ ὅτι, παραλλήλως, θὰ κατεβάλλετο κάθε προσπάθεια διὰ νὰ ἀπορροφηθῇ
ὀλοκλήρως, εἰ δυνατόν, ὁ πληθυσμὸς τῆς εἰς ἐπιτοπίους παραγωγικὰς ἀσχολίας.

Θὰ πρέπει, λοιπόν, νὰ σκεφθῶμεν πῶς θὰ ἀπασχοληθῇ ἐσωτερικῶς ὁ πλεο-
νάζων πληθυσμὸς. Ὡς προσφορωτέρα λύσις θεωρεῖται γενικῶς ἡ ἐκβιομηχανίσις
τῆς χώρας. Ὅταν λέγομεν «ἐκβιομηχανίσις», ἐννοοῦμεν τὴν ἀπόκτησιν βασικῶν
βιομηχανιῶν, δηλαδὴ βιομηχανιῶν αἱ ὁποῖαι στηρίζονται εἰς ἐντοπίαν πρώτην
ὑλὴν καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν βάσιν ἄλλων παραγωγικῶν ἐπιδόσεων, ὅπως εἰ-
σὴν ἢ ἐλαφρὰ βιομηχανία. Μὲ τὸν τρόπον αὐτόν ἐξοικονομεῖται συνάλλαγμα, ἀνα-
πτύσσεται ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς, προάγονται οἱ λοιποὶ παραγωγικοὶ κλάδοι, εἰδι-
κώτερον δὲ ἐξυπηρετεῖται ἡ γεωργία. Δὲν ἀληθεύει καθόλου ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνίο-
τε λέγεται, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας ἀποβαίνει εἰς βᾶρος τῆς γεωργίας.
Ἀντιθέτως καὶ ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθοῦν. Δὲν ἀλ-
ληλοσυγκρούονται ἀλλ' ἀλληλοσυμπληροῦνται. Ἡ βιομηχανία, εἰς τὴν ὁποίαν
καταλήγει ἡ διαθέσιμος ἀγοραστικὴ δύναμις τῶν ἀγροτῶν, τροφοδοτεῖ τὴν γεωρ-
γίαν μὲ εἶδη βιομηχανικὰ, παραγωγικὰ μέσα καὶ εἶδη καταναλώσιμα. Ἡ βιομη-
χανικὴ ἀνάπτυξις δύναται νὰ μειώσῃ τὸ κόστος ζωῆς εἰς τὴν ὑπαίθρου καὶ τὸ κό-
στος παραγωγῆς τῆς γεωργίας. Ἐπίσης, χάρις εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἀναπτύσσεται
ἐκπολιτιστικῶς ὁ πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου, ὅπως π. χ. μὲ τὰ ἔργα τοῦ ἐξήλεκ-
τρισμοῦ. Διὰ τοὺς λόγους τούτους πρέπει νὰ ταχθῶμεν ὑπὲρ τῆς συνθέτου οἰκονο-
μίας, ἧτις ἐξασφαλίζει στερεωτέραν οἰκονομικὴν διάρθρωσιν, ἐπηρεαζομένην ὀλι-
γώτερον ἐκ τῶν κρίσεων. Εἰς τὴν χώραν μας καταβάλλεται πανταχόθεν ἡ προσ-
πάθεια τῆς παραλλήλου ἀναπτύξεως βιομηχανίας καὶ γεωργίας. Ἀξιοσημείωτος
ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἀρξαιμένη προσπάθεια τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἑλλά-
δος διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς δυνατότητος τῶν διαφόρων παραγωγικῶν κλάδων νὰ

πολλαπλασιάσους εντός ὀλίγων ἐτῶν τὸν σημερινὸν ὄγκον τῆς παραγωγῆς των"

II. Ἡ προπολεμικὴ ἐξέλιξις τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανικῆς οἰκονομίας

Ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία ἀνεπτύχθη κυρίως μετὰ τὸ 1912 καὶ εἰδικώτερον κατὰ τὰ ἔτη 1923-1940. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν δεκαοκτῶ αὐτῶν ἐτῶν ὑπερεδπλασιάσθη καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργοστασίων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἡ κινήτηριος δύναμις καὶ ἡ ἀξία τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆ, κατὰ πρῶτον λόγον, ὀφείλεται εἰς τὰ σημαντικὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα ἐπενεδύθησαν εἰς ἐργοστάσια. Τὰ κεφάλαια αὐτὰ προήλθον ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ἀπὸ τὰς οἰκονομίας τῶν προσφύγων, ἀπὸ διάφορα κεφάλαια τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα ἐπαιξε σπουδαίον ρόλον.

Ἄλλος συντελεστὴς ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τοῦ γαυργικοῦ εἰσοδήματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐβοηθήθη καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας. Εἰς ταύτην συνετέλεσαν ἰδίως οἱ πρόσφυγες ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν. Διότι, τὰ κεφάλαια ποῦ ἔφεραν, τὰ ἐτοποθέτησαν εἰς ἐργοστάσια, τὰ ὁποῖα οἱ ἴδιοι, μὲ τὴν πείραν των, ὠργάνωσαν καὶ διηύθυναν. Αὐξήσαντες τὸν πληθυσμὸν διὰ τῆς ἐγκαταστάσεώς των, διηύρουν τὰ καταναλωτικὰ καὶ ἐργατικὰ πλαίσια τῆς Ἑλλάδος, πρᾶγμα σημαντικὸν διὰ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν. Ἀκόμη, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερον, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας ἦσαν εἰδικευμένοι ἐργάται (καὶ ὑπῆρχεν ἔλλειψις τοιούτων εἰδικευμένων ἐργατῶν). Οἱ πρόσφυγες, συνεπῶς, ἐβοηθήσαν πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας. Τέλος, συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν σημειωθεῖσαν πρόοδον καὶ τὸ προστατευτικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον υἱοθέτησε τὸ ἐλληνικὸν Κράτος καὶ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται ὑπὸ δύο μορφαί: Ὑπὸ τὴν μορφήν, πρῶτον, τοῦ δασμολογίου. Τὸ 1923 εἰσῆχθη καὶ τὸ 1926 ἐφηρμόσθη ἓνα δασμολόγιον τὸ ὁποῖον ἦτο προστατευτικὸν διὰ τὴν βιομηχανίαν. Δηλαδή, ἐβοηθήσε τὴν παραγωγικὴν προσπάθειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ βιομηχάνου, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται τὸν ἐξωτερικὸν ἀνταγωνισμὸν. Δευτέρα μορφή προστατευτισμοῦ ὑπῆρξε τὸ εἰσαχθὲν ἀπὸ τοῦ 1932 σύστημα τῶν περιορισμῶν τῆς εἰσαγωγῆς. Δι' αὐτοῦ ὁ βιομηχάνος ἐνισχύεται ἀκόμη περισσότερον, διότι δύναται νὰ παράγῃ εἶδη μὲ τὰ ὁποῖα ἡ ἐξωτερικὴ ἀγορὰ δὲν ἐφοδιάζει ἐπαρκῶς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν.

Ἡ βιομηχανία, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, προώδευσε σοβαρῶς, ἐκδηλώσεις δὲ τῆς προόδου αὐτῆς εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Ἡ συμβολὴ τῆς βιομηχανίας εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἔγινε σημαντικὴ ἔφθασεν εἰς 10—12 ο) ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὰ τελευταῖα προπολεμικὰ ἔτη.

β) Σημαντικὸν τμήμα ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως ἐκαλύπτετο ἀπὸ τὴν ἐγχώριον βιομηχανικὴν παραγωγὴν. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ 70 ο) τῶν καταναλισκομένων ἐτοιμῶν βιομηχανικῶν προϊόντων προήρχετο ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν παραγωγὴν.

γ) Ἡδξήθη κατὰ πολὺ ἡ ἀναλογία τῶν πρώτων ὕλων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, ποῦ ἐχρησιμοποιοῖ ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία. Χάρις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὠρισμένων κλάδων, ὅπως τῆς ὑφαντουργίας, τῶν βιομηχανικῶν διατροφῆς κλπ. καὶ τῆς χημικῆς βιομηχανίας, ἠδξήθη ἡ ἀναλογία τῶν ἐγχωρίων πρώτων ὕλων καὶ ἔφθασε τὸ 70—75 ο) τοῦ ὅλου. Αἱ κυριώτεραι εἰσαγόμεναι

πρώται ύλαι ήσαν και είναι τὰ μέταλλα, τὸ ἔριον, ὁ χαρτοπολτός και τὰ δέρματα.

δ) Ἦρχισαν αἱ ἑλληνικαὶ βιομηχαναὶ νὰ γίνωνται ἐξαγωγικαί. Τοιαῦται ἦσαν αἱ βιομηχαναὶ νημάτων δάμβακος, μετάξης, λιπασμάτων, ὑαλουργίας, σάπωνος, τσιμέντων κλπ.

Παρά τὴν πρόοδον αὐτὴν, ἡ ὁποία ἐσημειώθη προπολεμικῶς, ἡ διάρθρωσις τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανικῆς οἰκονομίας εἶχεν ὠρισμένα τρωτά, τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα ἦσαν :

α) **Ἡ μὴ ἀνάπτυξις βασικῶν βιομηχανιῶν**, αἱ ὁποιαὶ στηρίζονται εἰς τὰς ἐγχωρίους πρώτας ύλας και αἱ ὁποιαὶ θεμελιώνουν τὴν ἐλαφρὰν βιομηχανίαν. Ἀντιθέτως, ἐσημειώθη στροφή πρὸς τοὺς κλάδους οἱ ὁποιοὶ ἔδιδον μεγάλα και ἄμεσα κέρδη και, τοιοῦτοτρόπως, ἡ βιομηχανία ἐξειλίχθη πρὸς τὴν ἐμπορικὴν μορφήν, ἀρκουμένη εἰς τὸν τελευταῖον βαθμὸν ἐπεξεργασίας ἢ εἰς συναρμολόγησιν ὑλῶν εἰσαγομένων. Βιομηχαναὶ, ὅπως ἡ μεταλλουργικὴ και ἡ μηχανολογικὴ, εἶχον ἐλάχιστα ἀναπτυχθῆ. Ἐνῶ αἱ περισσότεραι βιομηχαναὶ ἐκάλυπτον τὰ 60 — 70 ο)ο ἢ και 80 ο)ο τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως, αἱ ἀνωτέρω βιομηχαναὶ ἐκάλυπτον μόνον τὰ 8 ο)ο και 30 ο)ο ἀντιστοίχως. Ἐν τούτοις, αὐταὶ αἱ βιομηχαναὶ ἀποτελοῦν τοὺς κυρίους κλάδους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας, διότι αὐταὶ ὠθοῦν εἰς τὴν τεχνικὴν πρόοδον ἀφοῦ καταρτίζουν τεχνικῶς μορφωμένον προσωπικόν.

β) **Ἡ χαμηλὴ παραγωγικότης και τὸ ὑψηλὸν κόστος τῆς βιομηχανίας.** Ὁ Ἀμερικανὸς εἰδικὸς κ. Gilmer διεπίστωσεν ὅτι ἡ παραγωγικότης εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν ἦτο προπολεμικῶς ἡ πλέον χαμηλὴ ἀπὸ ὅλην τὴν Εὐρώπην. Καὶ οἱ λόγοι εἶναι πολλοί : Πρῶτον ὅτι ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς δὲν ἦτο καλὸς ἀλλὰ ἐλλειπῆς και πεπαλαιωμένος. Ἐλείπον ἡ εἰδικεῖσις και ἡ πείρα. Ὑπῆρχον διάφοροι δυσμενεῖς συνθήκαι : φορολογικαί, πιστώτικαὶ και μεταφορικαί. Τὸ κόστος τῶν πρώτων ὑλῶν ἦτο ὑψηλόν. Μερικοὶ κλάδοι εἶχον πληθωρικὰς ἐγκαταστάσεις. Εἶχον διαμορφωθῆ μονοπωλιακαὶ καταστάσεις εἰς μερικοὺς βιομηχανικοὺς κλάδους με ἀποτέλεσμα ὑψηλὰς τιμὰς, μεγάλα κέρδη, μικρὰν προσοχὴν εἰς τὸν τεχνικὸν συγχρονισμόν και, ἀντιθέτως, προσπάθειαν διὰ θέσπισιν ὑψηλῆς δασμολογικῆς προστασίας.

γ) **Ἡ κακὴ χωροταξικὴ κατανομὴ τῆς βιομηχανίας.** Ἀντὶ ἡ βιομηχανία νὰ εἶναι διεσπαρμένη εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς χώρας, σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς δυναμείως τῆς εἶχε συγκεντρωθῆ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς τῆως Διοικήσεως Πρωτευούσης. Συμφώνως πρὸς ἔρευναν τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ 1940, τὰ 50 ο)ο τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας, ἀπὸ ἀπόψεως ἰσχύος, ἦσαν ἐγκατεστημένα εἰς τὴν κεντρικὴν αὐτὴν περιοχὴν, διότι αἱ συνθήκαι ἦσαν καλυτέραι, (κατανάλωσις, ἐργατοτεχνίται, πρώται ύλαι, ἤλεκτρικὸν ρεῦμα), δὲν ἠσκήθη δὲ κρατικὴ πολιτικὴ ὑπὲρ τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας, ἥτις, ἀντιθέτως, ἐδαρύνετο φορολογικῶς περισσότερο.

III. Ἡ μεταπολεμικὴ εἰκὼν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας

Ἐπὶ κατοχῆς ἐσημειώθη ἀδράνεια τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Τὰ 90 ο)ο σχεδὸν τῆς βιομηχανικῆς δυναμικότητος εἶχον παραμείνει

άδρανῆ. Αἱ σημειωθεῖσαι καταστροφαί εἰς ἐγκαταστάσεις ἦσαν μᾶλλον μικραί, ἀλλ' αἱ ζημίαι ἦσαν ἀρκετά σοβαραί, τόσον ἐκ κακῆς συντηρήσεως ἔσον καὶ ἐκ τῶν λεηλασιῶν ἀποθεμάτων πρώτων ὄλων, προϊόντων καὶ μηχανημάτων. Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων Βιομηχάνων ὑπολογίζει ὅτι αἱ ἐπὶ κατοχῆς ζημίαι, ἐν τῷ συνόλῳ, ἀνέρχονται εἰς 110 ἑκατομύρια δολλαρίων.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ ἀμέσως. Κατὰ τὰ πρῶτα δύο ἔτη συνήντησε μεγάλας δυσχερείας, καὶ οἱ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς: Δὲν ὑπῆρχον πρῶται ὕλαι—ἡ ΟΥΝΡΡΑ εἶχε φέρει, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἀρκεταί—αἱ συγκοινωνιακαὶ συνθήκαι ἦσαν πολὺ κακαί, καὶ δὲν ὑπῆρχε τὸ ἐν γένει ὑπόδαθρον διὰ νὰ ἡμπορέσῃ κανεὶς νὰ κινήθῃ. Καὶ ἔτσι, τὸ 1946, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ εὐρίσκετο, ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου, εἰς τὸ ἡμισυ περιπου τοῦ 1938)39. Ἀπὸ τοῦ 1947 ἤρχισεν ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία νὰ ἀναλαμβάνῃ. Ἡδὴ τὸ 1947 ἡ συμβολὴ τῆς βιομηχανίας εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς τὰ 67 ο)ο τοῦ προπολεμικοῦ, ἀνέρχεται εἰς 14,5 ο)ο. Ἡ ἔκτοτε πρόοδος ὑπῆρξεν ἀλματώδης. Τὸ 1950 εἶχομεν δείκτην βιομηχανικῆς παραγωγῆς 110. Εἶχομεν ὑπερβῆ κατὰ 10 ο)ο τὸ προπολεμικὸν ὕψος. Προχωροῦμεν ἀκόμη περισσότερον διαρκούντος τοῦ 1951, ὅποτε ὁ δείκτης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔφθασε, τὸν Σεπτέμβριον, εἰς 132,5. Ὑπάρχει, ὁμως, εἰς τὴν πρόοδον τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς μία διαφορὰ μεταξὺ τῶν βιομηχανιῶν εἰδῶν καταναλώσεως καὶ τῶν βιομηχανιῶν εἰδῶν ἀνασυγκροτήσεως. Αἱ πρῶται ἔχουν προχωρήσει περισσότερον, ἐνῶ αἱ βιομηχανίαι ἀνασυγκροτήσεως κυμαίνονται εἰς τὰ προπολεμικὰ ἐπίπεδα. Ὅλαι, ἄλλωστε, αἱ βιομηχανίαι δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν ἐξέλιξιν. Ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι προηγοῦνται εἶναι ἡ ὑαλοουργία, ἡ φαρμακοβιομηχανία, ἡ ζυθοποιία, ἡ παγοποιία, ἡ βιομηχανία τεχνητῶν ἰνῶν, αἱ βιομηχανίαι ἠλεκτρισμοῦ, αἱ ὁποῖαι ἔχουν δείκτην παραγωγῆς ἄνω τοῦ 150.

Οἱ λόγοι τῆς ἀλματικῆς αὐτῆς ἀνόδου, κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν, εἶναι οἱ ἑξῆς: Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐξησφαλίσθη κάποια οἰκονομικὴ σταθερότης καὶ, τοιοῦτοτρόπως, ὑπῆρχε μία ἀσφάλεια, τρόπον τινά, εἰς τὸ κίνητρον πρὸς τὴν παραγωγὴν, ἡ δὲ παραγωγὴ εὗρισκε διέξοδον εἰς τὴν ἀξιεθεῖσαν ἀγοραστικὴν δύναμιν τοῦ πληθυσμοῦ. Ὑπῆρχε καλῦτερος ἐφοδιασμός εἰς πρῶτας ὕλας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ ἐπεδιώχθη ἐξοπλισμός τῆς βιομηχανίας μὲ νέα μηχανήματα χάρις εἰς τὰ δάνεια τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ καὶ τὰ ἴδια κεφάλαια τῶν βιομηχάνων (σύνολον ὑπὲρ τὰ 100 ἑκατ. δολλάρια). Ἐξ ἄλλου, ἐβελτιώθησαν ἐν μέρει καὶ αἱ πιστωτικαὶ συνθήκαι. Οὕτως, ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, τὸ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τῆς βιομηχανίας πρὸς τὰς Τραπεζὰς ἠδξήθη κατὰ 135 δισεκ., ἐνδειξίς μεγαλύτερας πιστωτικῆς ἐνισχύσεως τῶν βιομηχανικῶν κλάδων.

Αἱ διαμορφωθείσαι εὐνοϊκώτεραι συνθήκαι εἶχον ὠρισμένας συνεπειὰς ἐκδηλωτικὰς πρόοδου:

α) Ἐν πρώτοις, ἠδξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων. Εἰς τὴν βιομηχανίαν ἔχομεν σήμερον περὶ τοὺς 150 000 ἀπασχολουμένους, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰς 60 000 εἶναι γυναῖκες, (τὸ πλεῖστον αὐτῶν εἰς κλωστοῦφαντουργίαν, ὅπου συγολικῶς ἐργάζονται 60 000).

β) Παραλλήλως ἔχομεν καὶ αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος. Δηλαδή, τὰ ἴδια πράγματα παράγονται ἀπὸ ὀλιγωτέρους ἀνθρώπους παρὰ προπολεμικῶς. Αὐτὸ

δὲ χάρις κυρίως εἰς τὴν γενομένην ἀνανέωσιν τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἀπὸ τὴν παραβολὴν τῶν δεδομένων τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπασχολουμένων, διαπιστοῦται μετὰξὺ 1939 καὶ 1950 αὐξήσις τῆς παραγωγικότητος κατὰ ποσοστὸν 15—20 ο).ο.

γ) Ἄλλη πρόδοος εἶναι ὅτι καλύπτονται ἐκ τῆς ἐλληνικῆς παραγωγῆς περισσότεραι ἀνάγκαι καταναλώσεως ἀπὸ ὅ,τι προπολεμικῶς. Φθάνομεν τὰ 80 ο)ο κατὰ μέσον ὄρον, καὶ μάλιστα εἰς ὠρισμένους κλάδους, ὡς εἰς τὴν κλωστοῦφαν-τουργίαν καὶ τὴν διατροφήν, φθάνομεν τὰ 95 ο)ο.

δ) Ἐσημειώθη πρόδοος καὶ εἰς τὰς ἐξαγωγικὰς βιομηχανίας. Ἐχει προστεθῆ τῶρα εἰς τὰς προπολεμικὰς καὶ ἡ ἐξαγωγή ὑφασμάτων. Διότι, ὅπως γνωρίζομεν, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας, κατωρθώσαμεν, δι' εἰδικῆς συμφωνίας, νὰ ἐξάγωμεν ὑφάσματα διὰ τὰ ξένα στρατεύματα.

ε) Ἀπὸ ἀπόψεως ποιοτικῆς ἐσημειώθη ἐπίσης πρόδοος καὶ ἰδίως εἰς τὴν βιομηχανίαν εἰδῶν διατροφῆς, τὴν κλωστοῦφαντουργίαν καὶ τὰ τσιμέντα. Εἰς τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν Θεσσαλονίκης ἐδόθη εὐκαιρία εἰς τοὺς ἐπισκέπτας νὰ ἐξάρουν τὴν ἀρίστην ποιότητα ὠρισμένων ἐλληνικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, ὡς τῶν τῆς ἠλεκτρομεταλλοβιομηχανίας, τῶν μηχανολογικῶν βιομηχανικῶν, τῆς κονσερβοποιίας καρπῶν καὶ λαχανικῶν, τῆς ὑαλοουργίας καὶ τῆς φαρμακοβιομηχανίας.

στ) Τέλος—καὶ αὐτὸ ἐπίσης ἀξίζει νὰ τονισθῆ—ἐβελτιώθη καὶ ἡ ψυχολογία τοῦ Ἑλλήνος καταναλωτοῦ ἔναντι τῆς βιομηχανίας τῆς πατρίδος του, διότι δὲν συναντῶμεν πλέον τὴν παλαιὰν περιφρόνησιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὰ ἐλληνικὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, ἀλλ' ἀντιθέτως κάποιαν προτίμησιν πρὸς αὐτά.

Παρὰ τὰ εὐχάριστα ὅμως αὐτὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα διεπιστώθησαν, ὑπάρχουν ὠρισμένα τρωτὰ εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς βιομηχανίας μας :

α) **Ἐξαικολοῦθεὶ τὸ ὑψηλὸν κόστος.** Δὲν ἐπραγματοποιήσαμεν ἀξίαν λόγου πρόδοον εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Τοῦτο δὲ πλήττει τὴν γεωργίαν, διότι κοστίζει πολὺ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιβαρύνεται ὑπερβολικὰ τὸ κόστος τῆς γεωργικῆς καταναλώσεως καὶ παραγωγῆς, διαμορφουμένου χαμηλοῦ πραγματικοῦ γεωργικοῦ εισοδήματος.

β) Ἄλλο μειονέκτημα εἶναι ὅτι ἡ τάσις πρὸς συγκέντρωσιν δὲν ἔχει μειωθῆ. Ἀντιθέτως μάλιστα : Τὸ 1947 ἡ ἀναλογία τοῦ Κέντρου ἔφθασεν εἰς τὰ 70 ο)ο.

γ) Αἱ πιστωτικαὶ ἐπίσης συνθήκαι εἶναι χειρότεραι ἀπὸ ὅσον ἦσαν προπολεμικῶς. Τὸ σύνολον τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν δὲν ὑπερβαίνει τὸ 20 ο)ο τοῦ πραγματικοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν, ἐνῶ τῆς ἐδίδοντο προπολεμικῶς πιστώσεις ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὸ 41 ο)ο τῆς ἀξίας τῶν παραγομένων βιομηχανικῶν προϊόντων, σήμερον τὸ ὕψος τῶν πιστώσεων εὐρίσκειται εἰς ἐπίπεδον χαμηλότερον τοῦ 20 ο)ο. Ἡ βιομηχανία, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀναγκάζεται νὰ προσφεύγῃ εἰς τὸ ἐξωτραπεζικὸν κεφάλαιον καὶ νὰ πληρῶνῃ μεγάλους τόκους, δύο καὶ τρεῖς φορές ὑψηλοτέρους τῶν ἐπισήμων, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοὶ εἶναι πολὺ ὑψηλοί. Ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία ἔχει σήμερον ἀνάγκην περισσοτέρων πιστώσεων καὶ διότι, ἀκόμη, τὸ ἰσχύον σύστημα τῶν εισαγωγῶν ἐπιβάλλει ὠρισμένας ἐπιβαρύνσεις. Ἡ ζήτησις, ἐξ ἄλλου, ἐκ μέρους τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ ἔχει σχεδὸν κορσεθῆ καὶ διὰ τὴν ἀναπτυχθῆ

νέα ζήτησις χρειάζονται πολλάκις πιστωτικά διευκολύνσεις. Αι πιστώσεις πρὸς τὴν βιομηχανίαν δὲν πρέπει νὰ προξενοῦν φόβον πληθωρισμοῦ, διότι εἶναι ἕνα εἶδος προεξοφλήσεως μελλούσης παραγωγῆς. Ἄρκει βεβαίως νὰ κατευθύνονται ἐκεῖ δπου πρέπει καὶ νὰ ὑφίσταται ἔλεγχος τῆς χρησιμοποίησώς των.

δ) Αἱ κοινωνικαὶ ἐπιβαρύνσεις τῆς βιομηχανίας ἔχουν ἀυξηθῆ ὑπερβολικῶς μεταπολεμικῶς. Τὸ κόστος ἰδίως τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἶναι πολὺ ὑψηλόν. Ὑπολογίζεται ὅτι ἀπὸ τοῦ 1939 μέχρι σήμερον ἐδιπλασιάσθησαν τόσον αἱ εἰδικαὶ διὰ τὴν ἀτφάλισιν ἐπιβαρύνσεις ὅσον καὶ αἱ ἐν γένει ὑποχρεωτικαὶ κοινωνικαὶ παροχαὶ τῆς βιομηχανίας διὰ τὴν ἀπασχόλησιν προσωπικοῦ.

IV. Τὸ πρόγραμμα βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως

Εἰς τὸ μακροχρόνιον πρόγραμμα οικονομικῆς ἀνορθώσεως, τὸ ὁποῖον συνέταξεν ἡ Ἑλλάς διὰ νὰ τὸ ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Ὀργανισμόν Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, ἐδόθη μεγάλη σημασία εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα. Προεβλέφθη ἡ πλήρης ἀξιοποίησις τῶν προϊόντων τῆς φυσικῆς παραγωγῆς καὶ ἐπεδιώχθη ἡ δι' αὐτῆς βελτίωσις τῆς διαρθρώσεως τοῦ ἰσοζυγίου τῶν λογαριασμῶν, ἡ ἀπορρόφηση τῶν ἀργούντων καὶ ὑποαπασχολουμένων προσώπων καὶ τέλος ἡ ἀνοδος τῆς στάθμης τῆς ζωῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Ἄρκεται πρὸς ὑποθέσεις διὰ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν ὑπῆρχον, διότι ἔχομεν ἐργατικὸν δυναμικὸν εὐπροσάρμοστον, ἐπιχειρηματικὴν ἐπιδεξιότητα, ὕλας ἀξιολόγους ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς μεταλλείας, σημαντικὰς πηγὰς ἐνεργείας, περιθώρια καταναλωτικῆς ἀγορᾶς, τὰ ὁποῖα διαρκῶς διευρύνονται μὲ τὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ ἀπόψεως ζήτησεως βιομηχανικῶν εἰδῶν. Ἐπὶ πλέον, ὁμως, ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐχρειάζετο ἐπαρκῆ κεφάλαια διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐνεργειακῶν καὶ βιομηχανικῶν ἔργων καὶ προώθησιν τοῦ τεχνικοῦ ἐπιπέδου διὰ τῆς προσφόρου ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ μακροχρόνιον ἑλληνικὸν πρόγραμμα, ὡς ἀνεθεωρήθη τὸ 1949, προέβλεπε συνολικὴν δαπάνην δι' ἐφόδια ἀνασυγκροτήσεως ἴσην πρὸς 592 000 000 δολ. Ἐκ τούτων 120 300 000 δολ. ἀφῆρων ἐφόδια βιομηχανίας. Ἀπὸ ἀπόψεως συναλλαγματος, ἡ βιομηχανία καταλαμβάνει τὰ 20 ο/ο καὶ πλέον τοῦ συνόλου. Δηλαδή εἶχε δοθῆ ἡ πρώτη θέσις ὡς πρὸς τὰ ἐφόδια τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐσχεδιάσθη, ἐν πρώτοις, νὰ ἰδρυθοῦν βασικαὶ βιομηχαναὶ, καὶ συγκεκριμένως: ἡ βιομηχανία ἐπεξεργασίας λιγνίτου, ἡ σιδηρομεταλλουργία, αἱ βιομηχαναὶ ἀζώτου, καυστικῆς καὶ ἀνθρακικῆς σόδας, ἀργίλλας, μαγνησίου καὶ τὰ διυλιστήρια πετρελαίου. Αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτος καὶ κύριος σκοπός. Ὁ δεῦτερος σκοπός ἦτο νὰ ἀποκατασταθοῦν αἱ πληγείσαι, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνταρτοπολέμου, βιομηχαναὶ. Τρίτος σκοπός τοῦ βιομηχανικοῦ προγράμματος ἦτο ἡ ἀνάπτυξις ὠρισμένων ὑφισταμένων κλάδων, ὡς τῆς σιδηροβιομηχανίας, τῆς ἐλαφρᾶς χημικῆς βιομηχανίας, τῆς οἰκοδομικῆς βιομηχανίας κλπ.

Τὸ πρόγραμμα ὁμως αὐτὸ συνήντησε πολλὰς δυσκολίας:

α) Ἐν πρώτοις, τὴν ἀνταρσίαν. Αὕτη ἀφ' ἐνὸς ἐδημιούργησε πολλὰς ἀνάγκας, πού ἐκαλύφθησαν ἀπὸ χρήματα τὰ ὁποῖα θὰ ἤμποροῦσαν νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἠμπόδισεν, οὐσιαστικῶς καὶ ψυχολογικῶς, τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων. Ἡ κατάστασις τοῦ πολέμου ἐδημιούργησε ψυχολογίαν δισταγμοῦ

λείται σοβαρά περικοπή, αλλά θα καταβληθῆ κάθε προσπάθεια διὰ νὰ δλοκληρωθῆ τὸ πρόγραμμα αὐτό. Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ δραχμῶν θὰ καταβληθῆ μέριμνα νὰ διατεθοῦν 1000—1200 δισεκ. δραχμῶν, ὡς ἀρχικῶς ὑπελογίσθη.

γ. Ἡ βιομηχανικὴ πολιτικὴ

Ἡ νομοθεσία, ἡ σχετικὴ μὲ τὴν βιομηχανικὴν πολιτικὴν, εἶναι ἐγκατεσπαρμένη εἰς διάφορα κείμενα, τὰ ὁποῖα πολλάκις δημιουργοῦν σύγχυσιν καὶ ἀντιφάσεις. Τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἐπιδεινώνουσι αἱ συνεχεῖς μεταβολαὶ εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀκολουθουμένας ἀρχάς. Ὑπάρχει π.χ. ἀσταθῆς ἀγορανομικὴ πολιτικὴ ἐπὶ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, δημιουργοῦσα ἀνισότητος καὶ ἀντιφάσεις. Ἀνάλογα συμβαίνουν εἰς τὴν φορολογικὴν καὶ δασμολογικὴν πολιτικὴν. Ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτηρισθεὶς ὡς σωτήριος νόμος τοῦ 1935, περὶ ἰδρύσεως καὶ ἐπεκτάσεως βιομηχανιῶν, ἐφαρμοσθεὶς κακῶς, ἀντὶ νὰ ἀποτελέσῃ μέσον ἀποτροπῆς τῆς ἰδρύσεως ἀσυμφῶρων βιομηχανιῶν καὶ τῆς κακῆς χωροταξικῆς κατανομῆς τῶν ἐργασιῶν, μετετρέπη, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του, εἰς γραφειοκρατικὴν τροχοπέδην καὶ δὲν ἀπετέλεσεν οὐσιαστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας.

Μεταπολεμικῶς ἐγίναν διάφοροι νόμοι πρὸς προώθησιν τῆς βιομηχανίας. Τοιοῦτοι εἶναι :

α) Ὁ Νόμος 843/1948, ὁ ὁποῖος κατήργησε τοὺς φόρους κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἢ μεταφορὰν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν (κατάργησις τῶν διαπυλίων). Οὗτος ἐνίσχυσε τὴν ἐπαρχιακὴν βιομηχανίαν.

β) Ὁ Νόμος 1211/49, ὁ ὁποῖος παρέχει φορολογικὰς ἐκπτώσεις διὰ τὰ εἰσαγόμενα μηχανήματα καὶ ἀνταλλακτικά.

γ) Τὰ διατάγματα (21/3-1951 καὶ 26/31 5 1951) περὶ συγκροτήσεως Ἀνωτάτου Βιομηχανικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ Συμβουλίου Βιομηχανίας.

δ) Οἱ νόμοι 1622/1951 καὶ 1829/1921 περὶ ἰδρύσεως καὶ ἐπεκτάσεως βιομηχανιῶν.

ε) Ὁ νόμος 1848/1951 περὶ ἐνισχύσεως τῶν ἐξαγωγικῶν βιομηχανιῶν, ὅστις ἐπιτρέπει τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς ἐξαγωγεῖς τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν, τῶν καταβληθέντων δι' εἰσαγωγὴν πρῶτων ὑλῶν κ.λ.π. περιεχομένων εἰς τὰ ἐξαγόμενα προϊόντα.

Ἐπὶ πλέον, ὡς εἶναι γνωστόν, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1951 ἰδρύθη εἰδικὸν Ὑπουργεῖον, τὸ Ὑπουργεῖον Βιομηχανίας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρμόδιον δι' ὅλα τὰ βιομηχανικὰ ζητήματα, ὑπήχθησαν δὲ εἰς αὐτὸ οἱ παρεμφερεῖς κλάδοι τῶν μεταλλείων καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Σημειωτέον ἐπίσης, ὅτι ἐπὶ ἐν ἔτος περίπου (1950—1951) εἰργάσθη διὰ τὴν ὑπόδειξιν μέτρων βιομηχανικῆς πολιτικῆς εἰδικὴ τριμερὴς ἐπιτροπὴ, ἀποτελεσθεῖσα ἀπὸ ἀντιπροσώπων τοῦ Κράτους, τῶν βιομηχανιῶν καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη κατέληξεν εἰς πόρισμα, περιέχον ὑποδείξεις ἐξ 22 προτάσεων, αἱ ὁποῖαι, ἂν υἱοθετηθοῦν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, θὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν νὰ γνωρίσῃ ἀσφαλῶς πρόσοδον.

Τέλος, ἐξυπηρετικὴ τῆς ἐπιθυμίας θεσπίσεως προσφόρου βιομηχανικῆς πολιτικῆς εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ σχεδιαζομένη ἔρευνα, ἡ ἀποσκοποῦσα νὰ διαπιστώσῃ τὰς δυνατότητας : αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παρα-

γωγής και τής απασχολήσεως, αξιοποιήσεως τών έγχωρίων ύλων, τοποθετήσεως τών προϊόντων εις τó έξωτερικόν, αυξήσεως τής συναγωνιστικής ικανότητος τών διαφόρων κλάδων κλπ.

Έν όψει τής σημερινής διαρθρώσεως τής έλληνικής βιομηχανικής οικονομίας, τής μέχρι τούδε αποδόσεως τού βιομηχανικού προγράμματος και τής ακολουθηθείσης βιομηχανικής πολιτικής, φρονούμεν ότι επιβάλλεται :

α) Η κατάρτις νέου βιομηχανικού προγράμματος, ανταποκρινομένου εις τās διεθνείς συνθήκας και τās έλληνικές ανάγκας και δυνατότητας, στεργώς έντεταγμένου εις τó όλον οικονομικόν σχέδιον τής χώρας. Χρειάζεται, επί πλέον, όργανική σύνδεσις με άλλους οικονομικούς κλάδους. Πρός τόν σκοπόν τούτον είναι απαραίτητος ó συντονισμός τής βιομηχανικής πολιτικής προς τήν γενικωτέραν οικονομικήν πολιτικήν τής Χώρας και ειδικώτερον προς τήν ένεργειακήν και τήν συγκοινωνιακήν πολιτικήν.

β) Η πρόσφορος διά τήν προώθησιν τής έλληνικής βιομηχανίας όργανωσις τού έδρυθέντος Υπουργείου Βιομηχανίας και ή ύπ' αυτου άσκησις **βιομηχανικής πολιτικής** ύγιους και σταθεράς.

γ) Η βελτίωσις τών φορολογικών, πιστωτικών και άγορανομικών συνθηκών τής βιομηχανίας. Κυρία αποστολή τής βιομηχανικής πολιτικής δέον νά είναι ή ένθάρρυνσις τών ύγιών βιομηχανικών επενδύσεων, ή πιστωτική ένίσχυσις με μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα δάνεια χωρίς τήν φοβίαν τού πληθωρισμού, και ή εις τó άρμόδιον Υπουργείον όργανωσις αξίων τής αποστολής των ύπηρεσιών κοστολογήσεως, λειτουργουσών με έπιστημονικά κριτήρια.

δ) Η προσπάθεια αναπτύξεως τών έπαρχιακών βιομηχανιών και ή επιδίωξις ύγιους χωροταξικής κατανομής τών έργοστασίων, προς τόν σκοπόν τής συμμέτρου οικονομικής αναπτύξεως όλων τών περιοχών. Χρειάζεται προς τούτο συντονισμός με τó πρόγραμμα τής ένεργείας και λήψις ειδικών φορολογικών μέτρων ευνοούτων τήν έπαρχιακήν βιομηχανίαν.

ε) Η ένίσχυσις τής προσπάθειας διά τήν αύξησιν τής παραγωγικότητος και τήν μείωσιν τού κόστους. Τούτο είναι θεβαίως ζήτημα κυρίως όργανώσεως, άρκούντως όμως συντελεστικά είναι και τά πρόσφορα μέτρα βιομηχανικής πολιτικής.

στ) Η μέριμνα διά τήν έξαγωγήν τών προϊόντων τής έλληνικής βιομηχανίας. Έπιτυγχανομένης τής μείωσεως τού κόστους παραγωγής, είναι δυνατόν, άν ληφθοϋν ώρισμένα μέτρα προωθήσεως, νά πραγματοποιηθοϋν σοβαρά έξαγωγαι έπ' όφελεία τής διαρθρώσεως τού έμπορικού ίσοζυγίου τής χώρας.

ζ) Από άπόψεως έργασίας θά έπρεπεν ό φιλεργατισμός νά συμβαδίξη με τήν βιομηχανικήν πρόδοον. Ο καθορισμός τών μισθών δέον νά γίνεται κυρίως με βάση τήν παραγωγικότητα. Γενικώς, ότι άφορά τήν έργασίαν, πρέπει νά θεσπίζεται με γνώμονα και βάση τήν βιομηχανικήν πρόδοον.

Έάν ή έλληνική βιομηχανική πολιτική ακολουθήσθαι τοιαύτας βάσεις, ύπάρχει έλπίς ή βιομηχανία νά αναπτυχθί προς τó συμφέρον τής ένθνικής οικονομίας και νά απορροφήσθαι σημαντικόν τμήμα τού άργούντος ή ύποαπασχολουμένου εργατικού δυναμικού, διότι, παραλλήλως προς τήν κυρίαν βιομηχανικήν πρόδοον, θά αναπτυχθοϋν δευτερεύουσαι παραγωγικαι επιδόσεις και θά ύψωθί ούτω ή βιοτική στάθμη τού έλληνικού πληθυσμού.